

Duellen Selwyn Lloyd—Bevan

Referaten av underhusdebatten för några dagar sedan, till stor del en duell mellan utrikesminister Selwyn Lloyd och Aneurin Bevan, har nästan genomgående pekats på en överväldigande seger för Bevan. De tryckta protokollen, som nu är tillgängliga, gör detta intryck väl förstärkt. Bevan talade med en helt annan schvung än Selwyn Lloyd, han tillgreps drastiska liknelser, som måste ha gjort ett festligt intryck på åhörarna, och han var i några punkter rolig, vilket ingen med bästa vilja kan säga om hans motståndare. Likväl blir det slutliga omdömet om duellens utgång ett helt annat vid en läsning av det parlamentariska protokollet. Det är uppenbart att Bevan på centrala punkter inte kunde motbevisa utrikesministerns framställning, utan i själva verket kom ifrån realproblemen genom lustigheter, som i tryck ter sig mindre kvicka än lösliga.

Den engelske utrikesministern hävdade att man på tre skilda punkter vunnit väsentliga resultat genom den engelsk-franska aktionen. Denna aktion, påstod han, hindrade konflikten att sprida sig över en stor del av Mellanöstern. Då Israel gjorde sitt angrepp hade Egypten planerat en samfällig aktion från de allierade arabstaternas sida; utom Egypten skulle Saud-Arabien, Jordanien, Syrien och Jemen på en gång rycka an mot Israel. Då England och Frankrike ingrep inställdes denna kombinerade attack. Om inte detta ingripande hade skett, är det svårt att säga "hur långt fientligheterna skulle ha gått och i vad mån Mellanöstern och hela världen småningom hade blivit invecklade i dem". Vidare hade, anförde Selwyn Lloyd, Ryssiands penetration inom dessa områden avslöjats på ett helt annat sätt än tidigare. Det hade klarlagts att Egypten erhållit enorma mängder av krigsmateriel, som måste ha varit avsedda för ett snabbt kommande angrepp mot

Israel. Då Selwyn Lloyd nämnde detta förhållande är det tydligt att han snarare tänkte på Israels angrepp än på den efterföljande engelsk-franska aktionen. Ett tredje resultat av denna sistnämnda aktion var enligt utrikesministern att Förenta nationerna ställts inför nödvändigheten att handla, och han uttryckte i detta sammanhang sin förhoppning om att avsändandet av en internationell polisstyrka skulle leda till andra och mera definitiva pacificeringsåtgärder. "Vi har i detta land visat vår vilja att handla i en kritisk situation, och det gäller nu för oss alla enligt min mening att energiskt verka för att Förenta nationerna begagnar det tillfälle som erbjuds sig."

Då Bevan svarade på detta anförande kunde han med all rätt påpeka att den engelska

regeringens syften från början delvis varit helt andra än de mål som nu påstods vara vunnna. Han kunde också med fog fastslå att regeringens deklamationer skiftat från läge till läge och att uttryckssätten i början av december väsentligt skilde sig från de uttalanden som gjorts en månad eller fem veckor tidigare. Men när det gällde att tillbakavisa Selwyn Lloyds argument för dagen var Bevan inte lika lycklig. Han förbigick nästan helt synpunkten att en utvidgning av konflikten till att omfatta hela det arabiska förbundet hindrats genom Englands och Frankrikes ingripande. Vad beträffar ryssarnas vapensändningar till Egypten framförde han den snarast kuriösa tanken att dessa ting var av ringa betydelse, eftersom de moderna vapnen inte kunde användas av efterblivna folk. Frågan om i vad mån FN genom vad som skett tvingats till mera resoluta åtgärder berörde Bevan med skämt som tydligen gjorde stor lycka för ögonblicket, men som vid varje granskning ter sig orimliga eller meningslösa. Han förklarade att regeringen här hävdade "samma anspråk som, om de hade tänkt på det vid den tiden, kunde ha rests av Mussolini och Hitler, nämligen att de förde krig mot världen i avsikt att åstadkomma bildandet av Förenta nationerna" och att "om bakterier kunde disputera, skulle de från samma utgångspunkt vara i stånd att påstå att deras syftemål självfallet var främjandet av den medicinska vetenskapen".

Någon balansräkning över fördelar och nackdelar med den

engelsk-franska aktionen har förvisso inte utformats genom denna debatt. Det är över huvud inte möjligt att här komma fram till något ens tillnärmelsevis säkert bedömande; man vet inte vad som skulle ha skett om aktionen uteblivit, och man vet inte vilka aktionens framtida konsekvenser kommer att bli. Men i någon mån är det dock möjligt att hyfsa ekvationen. Det är uppenbart att England och Frankrike inte uppnått vad de önskat. De måste ha tänkt sig att okkupationen av Suez skulle ske inom några dagar, att denna okkupation skulle bli bestående till dess en mera varaktig reglering av problemen beslutats; säkert hade man också hoppats på att diktaturen Nasser skulle brytas ned genom angreppet. Det är också klart att följder som inte rimligen kunde ha beräknats har inträtt, såsom den skärpta nationalismen i Egypten och den ohyggliga förföljelsen av i Egypten bosatta judar. Men det kan inte bestridas att efter all sannolikhet den engelske utrikesministern har rätt då han påstår att en del positiva resultat nåtts. Den ryska infiltrationen har gjorts uppenbar för alla, arabstaternas bristande sammanhållning har markerats, Förenta nationerna har förmatts till en smula aktivitet.

Det är kring den internationella hållningen till Mellanöstern som förhoppningarna och farhågorna för framtiden främst kretsar. Hela den demokratiska världen är inställd på att FN eller i varje fall USA, England och Frankrike i samverkan skall kunna genomföra en någorlunda varaktig lösning. Fred måste slutas mellan Israel och arabstaterna, en fred som garanteras av västmakternas vapen, Israel måste få rätt att trafikera Suezkanalen, Sinai bör demilitariseras. Såvida inte dessa och andra närliggande syften uppnås, har krisen i Mellanöstern slutat med ett fiasko för de demokratiska staterna — men ett sådant fiasko är minst lika mycket Förenta nationernas som Englands och Frankrikes.

Negerkung

I BÖRJAN AV 1800-TALET lyckades en zuluhövding, Shaka, genom krig och listig politik upprätta ett stort svart rike i syddöstra Afrika. Denna relativt välordnade zulusstat krossades först efter femtio år, då en engelsk armé besegrade kung Cetewayo 1879. Shaka har i regel beskrivits som en blodtörstig tyrann, som i förbund med medicinmännen, prästerna, drev grymheten och förtrycket till fulländning. Missionären och författaren Gunnar Helander har nu med stöd av nyare litteratur givit oss en vackrare bild av Shaka (*Svart Napoleon*, Diakonistyrelsen, 10:—); Shaka blir inte bara en statsbyggare, utan också en jämförelsevis upplyst och civiliserad person, vars värsta dåd — massmorden efter moderns död — antas bero på sinnessjukdom. I vad mån den nya bilden är riktigare än den gamla lär knappast vara möjligt att avgöra. Helander har emellertid presterat en rapp och livlig skildring; de många lustigheterna är ibland roliga, ibland, enligt min mening, väl enkla och grova. Ett par mindre uppsatser om negrerna i allmänhet — sympatiskt fria från rasfördomar — och om den franska regimen på Madagaskar ingår i den lilla skrifterna.

H T—n